Анотація

У процесі вивчення дисципліни „Редагування наукових, періодичних та художніх видань” узагальнено й систематизовано теоретичні основи та специфіку поетапного редакторського аналізу наукових, періодичних і художніх видань. Відбувається оволодіння теоретичними та методичними основами редакторського аналізу, професійною методикою роботи над твором, оригіналом, виданням; формуються навички підготовки редакційних висновків; практичні навички оцінки й виправлення авторського оригіналу, підготовки до його видання; систематизуються знання редакторського аналізу конкретних видів видань.

Ключові слова: редакторський аналіз, правка, коректура, наукове видання, художнє видання, періодичне видання, редактор, фактичний матеріал.

Abstract

In the process of studying the discipline "Editing of scientific, periodicals and art publications" the theoretical bases and specifics of the step-by-step editorial analysis of scientific, periodicals and art editions have been generalized and systematized. There is a mastery of the theoretical and methodological foundations of editorial analysis, professional methods of working on the composition, original, publication; skills of preparation of editorial conclusions are formed; practical skills of assessment and correction of the author's original, preparation for its publication are formed; the knowledge of editorial analysis of specific types of publications is systematized.

Keywords: editorial analysis, editing, proofreading, scientific edition, art edition, periodical, editor, factual material.

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни «Редагування наукових, періодичних та художніх видань» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література)» підготовки бакалаврів спеціальності «014 Середня освіта (Українська мова і література)».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методична система редагування наукових, періодичних та художніх видань.

Міждисциплінарні зв'язки: лінгвістика, психологія, педагогіка, філософія.

1. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1.1. **Мета курсу** полягає у висвітленні теоретичних основ та методики поетапного редакторського аналізу наукових, періодичних та художніх видань, що становить основу редакційно-видавничої підготовки авторського оригіналу до друку; теоретичне обґрунтування професійної методики редактора та системний розгляд його реальних функціональних обов'язків у загальному контексті редакційно-видавничого процесу з урахуванням усіх характеристик.

1.2. **Завдання курсу:**

-оволодіння теоретичними та методичними основами редакторського аналізу, професійною методикою роботи над твором, оригіналом, виданням;

-оволодіння навичками підготовки редакційних висновків;

-набуття практичних навичок оцінки і виправлення авторського оригіналу, підготовка до його видання;

-одержання базових знань для редакторського аналізу конкретних видів видань.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знання й розуміння предметної галузі й професійної діяльності.

ПРН 2. Знання історії та культури України, основ філософії, що сприяють формуванню світогляду й соціалізації особистості в суспільстві.

ПРН 4. Володіння українською мовою на високому рівні й здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціокультурних явищ.

ПРН 12. Сформованість комунікативної компетентності з української мови, здатність вдосконалювати та підвищувати її рівень.

ПРН 13. Здатність оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення курсу студент оволодіває такими *компетентностями:*

І. Загальнопредметні:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ІІ. Фахові:

ФК 1. Набуття міцних знань із професійних дисциплін.

ФК 4. Знання комплексу лінгвістичних знань про мову як систему, що охоплює фонетику, лексику, морфологію, синтаксис, стилістику тексту і культуру мовлення та постійно розвивається, уміння оперувати лінгвістичними знаннями у професійній та науково-дослідницькій діяльності.

ФК 6. Здатність давати оцінку основним здобуткам та досягненням світового й українського мовознавства; характеризувати теоретичні положення різних лінгвістичних концепцій мовознавців; аналізувати закономірності розвитку й функціонування мови в її багатоаспектних зв'язках із людиною, суспільством, історією, культурою з урахуванням методів дослідження та опису мови.

ФК 9. Уміння орієнтуватися в актуальних проблемах сучасної лінгвістики загалом та в колі проблем етнолінгвістики й лінгвокультурології; досліджувати мову в аспекті культури носіїв національної мови; з'ясовувати актуальні проблеми сучасної мовної політики та інформаційної політики; інтерпретувати етнотексти, осмисливши лексичний склад української мови.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

І півріччя

Кредит 1. Наукове редагування як редакторська галузь.

Тема 1. Розвиток наукового редагування.

Тема 2. Фахові вимоги і посадові обов'язки наукового редактора. Проблема популяризації наукового знання. Функції та прийоми популяризації. Робота редактора над текстом: тематика, фактологія, композиція, стиль.

Кредит 2. Науковий стиль та його підвиди.

Тема 3. Науковий стиль в сучасних умовах: проблеми термінознавства. Лексична і граматична специфіка стилю.

Тема 4. Підвиди наукового стилю.

Підвиди наукового стилю: власне науковий, науковий навчальний, науково-популярний. Науково-популярні видання та їхні типологічні характеристики. Види науково-популярних видань.

Кредит 3. Специфіка наукового видання.

Тема 5. Наукове видання.

Поняття про наукове видання. Предмет і зміст наукового видання. Завдання наукового видання. Видова парадигма наукових видань. Природа і типологічні ознаки наукових видань.

Тема 6. Види наукових видань та жанрів.

Види наукових видань: монографія, автореферат дисертації, збірник наукових праць, тези доповідей, матеріали конференції. Наукова періодика (спеціалізовані журнали). Жанри: монографічне дослідження, стаття, тези, доповідь, повідомлення, наукова рецензія.

Кредит 4. Робота редактора над науковим твором.

Тема 7. Формування репертуару наукових видань або редакційного портфелю.

Тематичний план. Розробка концепції. Визначення предмета змісту, наукового завдання.

Тема 8. Робота редактора над елементами видання, над апаратом та оформленням наукового та науково-популярного видання.

Система рубрикації та зміст наукового і науково-популярного видання. Передмова. Покажчики. Потреба приміток. Додатки в науковому творі. Підготовка позатекстових елементів: графіки, таблиці, діаграми, креслення, схеми, фотоілюстрації, репродукції. Естетична культура видання.

Кредит 5. Мовностилістичне редагування наукового тексту

Тема 9. Специфіка редагування мови наукового тексту.

Тема 10. Мовностилістичний аналіз наукового тексту.

ІІ півріччя

Кредит 1. Періодичне видання: типологічна характеристика, жанрова система публікацій.

Тема 1. Поняття періодичного видання. Видо-типологічні ознаки. Види періодичних видань. Якісна, масова, спеціалізована, розважальна преса. Загальноукраїнська, регіональна, місцева періодика. Змістове наповнення періодичного видання. Проблема періодичності для газет і журналів. Розвиток періодики в Україні. Сучасний ринок періодичних видань в Україні та регіоні.

Тема 2. Жанрова система публікацій у періодичних виданнях.

Жанр як тип літературної форми та основи його формування. Жанри періодичного друку: інформаційні, аналітичні, публіцистичні. Тематико-композиційні особливості. Вибір жанру в залежності від виду і типу видання. Робота редактора над змістом, композицією, стилем матеріалу.

Кредит 2. Газетне видання: специфіка, технологія його оформлення та редагування.

Тема 3. Технології оформлення газетних видань, форма та структура газетного видання

Історія технологій оформлення газетних видань. Завдання і функції оформлення видань. Головні складові газетної форми. Зовнішня форма газети. Композиція та конструкція видання. Зовнішня і внутрішня структура газети. Перша сторінка газети.

Тема 4. Архітектоніка газетного видання й композиційно-графічне моделювання. Специфіка редагування газетних видань.

Архітектонічні особливості газетного видання. Зображальні та декоративні елементи газети як прояв її індивідуальності. Шрифтова політика газетного видання. «Внутрішня архітектура» газети. Головні принципи створення макету. Композиційні закони та їх застосування в друкованому виданні. Особливості верстки газети. Принципи й завдання художньо-технічного редагування газети.

Кредит 3. Особливості журнального видання та специфіка його редагування.

Тема 5. Особливості журнального видання.

Сучасний спеціалізований журнал. Вимоги аудиторії до журналу, характеристика, рубрики, проблематика, концепції. Сучасний літературно-

художній журнал. Вимоги аудиторії до журналу, характеристика, рубрики, проблематика, концепції. Сучасний розважальний журнал. Вимоги аудиторії до журналу, характеристика, рубрики, проблематика, концепції. Особливості Інтернет-журналу або Інтернет-версій журналів. Прояв індивідуальності журналу в оформленні обкладинки. Заголовковий комплекс журналу. Особливості подачі інформації в сучасних журналах.

Тема 6. Специфіка редагування періодичних видань.

Редагування газетно-журнальних видань.

Кредит 4. Специфіка дитячих видань.

Тема 7. Типологічний аналіз творів дитячої літератури.

Поняття літератури для дітей. Функції. Специфіка образного світу дитячої книжки. Доросла і дитяча література: особливості сприймання. Жанри дитячої літератури. Фольклор і його місце в дитячому читанні. Казка як центральний жанр дитячої літератури. Поезія і проза для дітей. Дитячий театр та кіно і їх зв'язок з літературою. Світова класика для дітей. Проблема читацької аудиторії. Періоди дитячого віку і психологія сприйняття літератури. Видання для дошкільнят. Видання для молодшої школи. Видання для підлітків. Видання для юнацтва. Проблема забезпечення кожної вікової категорії відповідно потребам.

Тема 8. Видавниче втілення творів дитячої літератури.

Види видань для дітей: за типом інформації (художні, науково-художні, пізнавальні, ужиткові тощо); за конструкцією (книжка-іграшка, міні-книжка); за періодичністю; за способом організації творів (збірки, моно-видання, зібрання творів). Формування видавничого репертуару. Організація видання. Оцінка теми. Створення і оцінка концепції. Оцінка комунікативно-виховного потенціалу твору. Реалізація виховної мети і пізнавальної цінності у творі.

Кредит 5. Особливості редагування дитячих видань

Тема 9. Редакторське опрацювання оригіналу.

Робота редактора над твором дитячого видання. Вибір тематики. Оцінка композиції (системи образів, сюжету тощо), мовної якості твору. Відповідність твору потребам віку. Психологічна достовірність твору. Фактична точність. Адаптація тексту видання віковим потребам читача.

Тема 10. Оцінка художнього образу дитячого видання.

Художньо-технічне оформлення видання для дітей. Особливості конструювання видання для дітей різного віку. Місце ілюстрації у дитячому виданні. Проблеми верстання. Вибір поліграфічних матеріалів. Відповідність продукту санітарно-гігієнічним вимогам та державним видавничим стандартам.

3. Рекомендована література

Базова

1. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця, видавця. К.: Наша культура і наука, 2005. 560 с.
2. Іванченко Р. Г. Літературне редагування / Р. Г. Іванченко. Репр. вид. К. : [б.в.], 2003. 248 с.
3. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації : навчальний посібник / А. О. Капелюшний. Львів : ПАІС, 2005. 304 с.

4. Литературное редактирование / И. К. Гужова, Р. А. Молибоженко, К. М. Накорякова, Т. И. Сурикова. М. : Изд-во Моск. ун-та, 2000. 160 с.
5. Мильчин А. Е. Методика редактирования текста : учебник для студ. вузов, обучающихся по направлению 030900 «Издательское дело» и спец. 030901 «Издательское дело и редактирование» / А. Э. Мильчин. 3 изд., перераб. и доп. М. : Логос, 2005. 524 с. (Новая университетская библиотека).
6. Різун В. В. Літературне редагування : підручник / В. В. Різун ; Міжнародний фонд «Відродження». К. : Либідь, 1996.. 240 с. (Трансформація гуманітарної освіти в Україні).

Допоміжна

1. Антонова С. Г., Соловьев В.И., Ямчук К. Т. Редактирование. Общий курс. М.: Изд-во МГУП, 1999. 256 с.
2. Видання. Основні види: Терміни та визначення: ДСТУ 301795. К.: Держстандарт України, 1995. 48 с.
3. Видання. Поліграфічне виконання: терміни і визначення: ДСТУ 301895. К.: Держстандарт України, 1996. 48 с.
4. Зелінська Н. В. Теоретичні засади роботи редактора над літературною формою твору (літературне опрацювання тексту). К.: УМК ВО, 1989. 76 с.
5. Кулешов С. Г. Документальні джерела наукової інформації: поняття, типологія, історія типологічної схеми. К. / УкрІНТЕІ, 1995. 190 с.
6. Накорякова К. М. Редактирование материалов массовой коммуникации. М.: Изд-во Москов. ун-та, 1982. 396 с.
7. Непийвода Н. Ф. Сам собі редактор: Порадник з української мови. К.: Укр. книга, 1998. 240 с.
8. Партико З. Загальне редагування. Нормативні основи. Львів: Афіша, 2001. 416 с.
9. Свешникова И. К. Редакторский анализ метод профессиональной деятельности: Конспект лекций. М.: Изд-во МГАП “Мир книги”, 1992. 25 с.
10. Швецова-Водка Г. М. Документ і книга в системі комунікацій / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. Рівне, 2001. 438 с.

Електронні ресурси

1. Електронна бібліотека літератури на тему видавничої справи та журналістики - http://journlib.univ.kiev.ua/
2. Сайт Департаменту видавничої справи і преси -http://comin.kmu.gov.ua/
3. Сайт Книжкової палати України - http://www.ukrbook.net/

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: контрольні роботи, самостійна робота студента, написання реферату, наукової статті, участь у конференції, створення індивідуального проєкту.